

Tomasz SMAL¹
Robert SZCZEPIŃSKI²

ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE WSPÓŁCZESNYCH OPERACJI SOJUSZNICZYCH NA PRZYKŁADZIE ISAF

W artykule przedstawiono zasady zabezpieczenia logistycznego operacji wojskowych prowadzonych w układzie sojuszniczym na przykładzie misji NATO w Afganistanie. Na bazie danych literaturowych oraz badań własnych naświetlono główne problemy zabezpieczenia logistycznego polskich jednostek wojskowych w pierwszym okresie realizacji operacji ISAF.

LOGISTIC SUPPORT OF CONTEMPORARY ALLIED OPERATION ON THE EXAMPLE OF ISAF

The paper presents principles of logistic support in military allied operations on the example of NATO operation in Afghanistan. Basing on bibliography and own research main problems of polish troops logistic support were highlighted concerning first period of ISAF operation.

1. WPROWADZENIE

Podstawowymi zadaniami zabezpieczenia logistycznego jednostek wydzielanych do prowadzenia operacji poza obszarem kraju są [1]:

- realizacja zabezpieczenia materiałowego, technicznego, medycznego i transportowego na rzecz wydzielonego z SZ RP kontyngentu wojskowego;
- gromadzenie zaopatrzenia w kraju na potrzeby kontyngentów SZ RP;
- organizacja dostaw usług z kraju macierzystego (w tym zorganizowanie systemu transportowego między krajem a danym kontyngentem);
- organizacja narodowych elementów wsparcia logistycznego (NSE – National Support Element);
- realizacja zadań logistycznych na rzecz pozostałych kontyngentów, uczestników operacji wynikających z roli państwa „wiodącego” lub „specjalisty” w ramach logistyki wielonarodowej;
- kontraktowanie usług logistycznych od państw sojuszniczych i międzynarodowych organizacji i agencji logistycznych na rynku lokalnym;

---

¹Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki, 51-150 Wrocław, ul. Czajkowskiego 109,
Tel./Fax. + 48 71 7658-108, E-mail: tomek.logistyka@gmail.pl.

² 15 Giżycka Brygada Zmechanizowana, Giżycko.

- organizacja realizacji przyjęcia usług logistycznych dla oddziałów kontyngentu od państw sojusznicych i innych usługodawców w tym wsparcia finansowo-bankowego.

Głównymi czynnikami determinującymi zabezpieczenie logistyczne Polskich Kontyngentów Wojskowych (PKW) będą [2]: liczebność PKW i wyposażenia w Uzbrojenie i Sprzęt Wojskowy (UiSW), czas trwania operacji, oddalenie rejonu misji od terytorium kraju, poziom interoperacyjności logistycznej PKW z pozostałymi państwami uczestniczącymi w misji, możliwość kontraktowania dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych w rejonie misji, warunki klimatyczne i ekonomiczne na terenie misji, dostępność HNS³, zwłaszcza w zakresie infrastruktury.

1. ZASADY OGÓLNE

Zabezpieczenie logistyczne jednostek wydzielanych do sił sojusznicych powinno być organizowane i realizowane zgodnie z podstawowymi zasadami logistycznymi określonymi w Dyrektywie NATO MC 319/2. Aby przystąpić do opracowania koncepcji zabezpieczenia logistycznego PKW należy sporządzić szczegółowy wykaz potrzeb wydzielanych sił w zakresie zabezpieczenia logistycznego, zawierający potrzeby wynikające z uwarunkowań narodowych (własnych), jak też wymogów sojusznicych. Najczęściej stosowanym wariantem zabezpieczenia logistycznego takich jednostek jest „wariant mieszany”, który stanowi kombinację różnych opcji zabezpieczenia logistycznego wojsk realizujących zadania w układzie sojusznicych, takich jak [3]: kontraktowanie, stworzenie Międzynarodowej Połączonej Jednostki Logistycznej (ang. Multinational Integrated Logistic Unit - MILU), wyznaczenie Państwa Wiodącego (ang. Lead Nation LN), wyznaczenie Państwa Specjalizującego (ang. Role Specialist Nation RSN), zawarcie Logistycznych Porozumień Wspierających (ang. Mutual Support Agreements MSA), zawarcie porozumienia z trzecią stroną (kontraktorem) zabezpieczenia logistycznego (ang. Third Party Logistic Support Services TPLSS). Filary zaopatrywania polskich jednostek wojskowych podczas operacji wielonarodowej w Iraku przedstawia rys. 1.

Ogólny schemat zabezpieczenia logistycznego realizowanego w wariantcie mieszanym można zapisać w postaci następującego wzoru [2]:

$$ZL_{wm} = Zbn_{pun} + Zbw_{pomn} + (Zn + Zw)$$

gdzie:

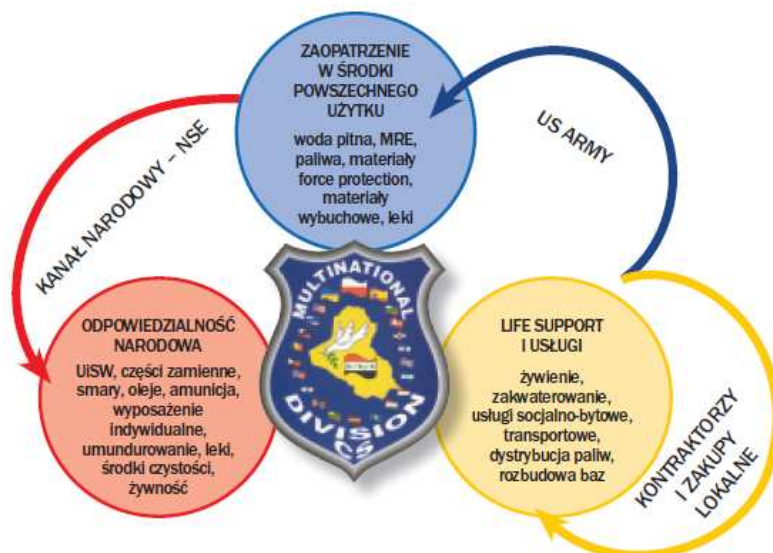
ZL_{wm} - zabezpieczenie logistyczne PKW w wariantcie mieszanym;

Zbn_{pun} - elementy wyłącznie narodowego zabezpieczenia logistycznego, które nie mogą być zaspokojone z innych źródeł niż narodowe;

Zbw_{pomn} - elementy wielonarodowego zabezpieczenia logistycznego wynikające z istnienia ograniczeń narodowych i możliwości ich zaspokojenia;

$Zn + Zw$ - elementy zabezpieczenia logistycznego narodowego lub wielonarodowego (warunkowo) w pozostałym zakresie, w tym także potrzeb wynikających z wymogów sojusznicych dotyczących zapewnienia narodowych możliwości dla PKW w rejonie operacji.

³ HNS (Host Nation Support) – wsparcie państwa gospodarza.

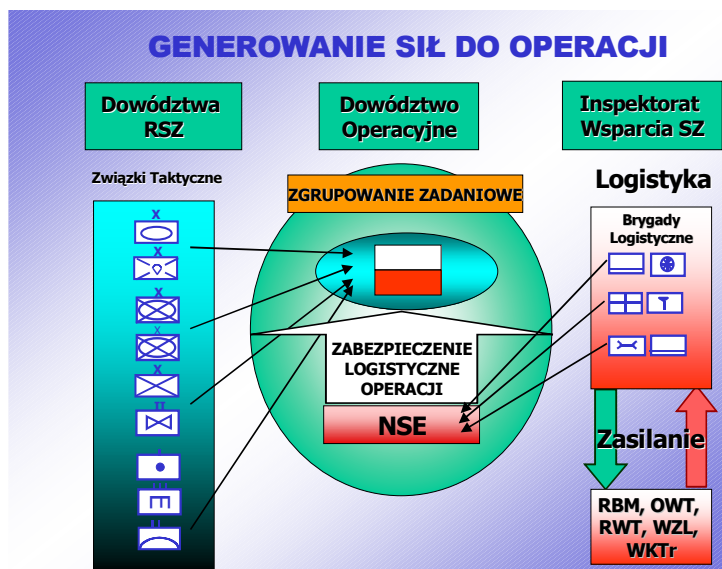

Rys. 1. Filary zaopatrywania Polskich Kontyngentów Wojskowych [4]

Zadania organizacji systemu logistycznego PKW do misji poza obszarem kraju można podzielić na cztery zasadnicze etapy:

1. Generowanie sił i środków do misji (w tym sił i zasobów logistycznych).
2. Przygotowanie, wyposażenie i wysyłanie pododdziałów.
3. Utrzymanie ciągłości zaopatrywania PKW.
4. Odtwarzanie gotowości po powrocie z misji.

Przygotowanie zgrupowania zadaniowego do operacji, jego wielkość, wyposażenie oraz ilość zapasów środków bojowych i materiałowych zależy od specyfiki operacji. Formowanie zgrupowania zadaniowego, w zakresie komponentu operacyjnego jest zadaniem Rodzajów Sił Zbrojnych (RSZ), natomiast Inspektorat Wsparcia SZ odpowiada za wydzielenie elementu zabezpieczenia logistycznego operacji oraz jego pełne wyposażenie i zgromadzenie środków materiałowych (rys. 2). Istotne, pod względem przygotowania stanów osobowych do wyjazdu poza granice kraju, są zadania związane z przeprowadzeniem szkoleń osób funkcyjnych logistyki NSE i wydzielanych jednostek oraz badań lekarskich i szczepień. Tak przygotowane zgrupowanie zadaniowe podlega przekazaniu Dowódcy Operacyjnemu, który planuje jego użycie i prowadzi operację po uprzednim przemieszczeniu w rejon operacji. Dowództwo Operacyjne przejmuje wydzielone siły i planuje ich użycie w ramach planowania operacyjnego na podstawie OPLAN – „Plan operacyjny działania PKW”, w którym określa również sposób realizacji zabezpieczenia logistycznego PKW [5].

Rys. 2. System generowania sił do operacji poza granicami kraju obowiązujący od 01.2008 r. Źródło: Opracowanie Inspektoratu Wsparcia SZ

Po opracowaniu koncepcji zabezpieczenia logistycznego oraz uzyskaniu informacji związanej z jednostkami wojskowymi przewidzianymi do wydzielenia kontyngentu i etatami wraz z tabelami należności jednostek i NSE, rozpoczyna się realizacja zadań związanych z przygotowaniem PKW do wyjazdu poza granice kraju oraz przedsięwzięciami zabezpieczenia logistycznego w rejonie operacji. Zadania te są realizowane poprzez poszczególne narodowe elementy wsparcia logistycznego w kraju i poza jego granicami.

Zabezpieczenie logistyczne PKW organizowane jest przez Inspektorat Wsparcia SZ, Dowództwo Operacyjne SZ oraz 10 Brygadę Logistyczną (BLog), która pełni funkcję oddziału gospodarczego dla polskich jednostek poza granicami kraju. 10 BLog prowadzi gospodarkę materiałową dla PKW we wszystkich działach zaopatrzenia oraz wydziela NSE, a także kieruje jego działalnością w zakresie logistycznego wsparcia narodowego, jak również zabezpiecza środki materiałowe dla PKW poprzez NSE. W celu realizacji tych zadań 10 BLog dysponuje dostępem do określonych zapasów środków materiałowych SZ RP z możliwością organizowania transportów poza granice kraju oraz dokonywania stosownych zakupów. Ponadto 10 BLog wyposaża stany osobowe NSE w indywidualne wyposażenie należne w danej misji, nadzoruje założenie i prowadzi ewidencję ilościowo-wartościową oraz ilościową mienia PKW we wszystkich działach zaopatrzenia prowadzonych przez 10 BLog z podziałem na: magazyny PKW, konto zbiorcze PKW, organizuje transport z zapasami do rejonu misji. Dowódca 10 BLog pełni funkcję koordynującą wszystkie przedsięwzięcia, związane ze wsparciem narodowym PKW [6].

Środki finansowe na zakup towarów i usług poza granicami kraju zabezpiecza Dowództwo Operacyjne SZ, a na terenie kraju Inspektorat Wsparcia SZ oraz inni

120 do 190 żołnierzy i pracowników wojska⁶. Dodatkowe siły zostały skierowane do Regionalnego Zespołu Odbudowy w Mazar-e-Sharif oraz Dowództwa Regionalnego Północ. Jednak znaczące zwiększenie zaangażowania Polski nastąpiło dopiero w 2007 roku, kiedy to liczebność kontyngentu w Afganistanie wzrosła do 1100 żołnierzy, co wynikało z zapotrzebowania NATO na jednostki niezbędne do realizacji zadań operacyjnych. W skład nowych sił weszły⁷:

- batalion manewrowy – 540 żołnierzy;
- kompania inżynieryjna – 90 żołnierzy;
- grupa zadaniowa sił specjalnych – 80 żołnierzy;
- NSE – 80 żołnierzy;
- sztab ISAF z Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód – 70 żołnierzy;
- operacyjny zespół doradczo-obszerny (OMLT) – 50 żołnierzy;
- pozostali ok. 200 osób.

Polska znalazła się wśród dziewięciu państw delegujących ponad tysiąc żołnierzy, plasując się wśród ówczesnych uczestników koalicji (31 państw) na ósmym miejscu. Polski kontyngent stanowił około 2,5% całości zgrupowanych w Afganistanie wojsk. Należy jednak uwzględnić również to, że Polska, w odróżnieniu od zdecydowanej większości uczestników operacji, oddała swój kontyngent (Polska Grupa Bojowa licząca około 800 żołnierzy) bez żadnych ograniczeń narodowych, co do jego użycia w działaniach bojowych. Decyzje o usytuowaniu polskich jednostek w strukturach sił wielonarodowych, w większości w strukturach amerykańskiej dywizji (82 Dywizja Powietrznodesantowa), a tym samym ich rozproszeniu, zdaniem niektórych ekspertów budziły kontrowersje [7]. Do głównych zalet takiego rozwiązania miało należeć nabranie określonych doświadczeń, przejście dobrych standardów przygotowania i prowadzenia działań bojowych.

Zwiększenie udziału polskich wojsk w ramach misji stabilizacyjnej NATO (ISAF) w Afganistanie postawiło przed służbami logistycznymi SZ RP zadanie wyposażenia kontyngentu w niezbędne środki materiałowe oraz zapewnienie ciągłości jego funkcjonowania. Nowe zadanie różniło się jednak znacznie zarówno pod względem zakresu, jak i szczegółowych wymagań. Polski Kontyngent Wojskowy – Zgrupowanie Wschód w Afganistanie jest w tej chwili jednym z najliczniejszych z dotychczas wystawianych. Afganistan to duży, trudny i niegościnnie obszar z klimatem typowo kontynentalnym ze śnieżną zimą, szczególnie w górach oraz upalnym suchym latem z temperaturami przewyższającymi 40 stopni Celsjusza, gdzie w miesiącach wiosennych występują gwałtowne powodzie. Kraj podzielony jest geograficznie w sposób naturalny przez góry Hindukusz znacznie utrudniające komunikację powietrzną i lądową. Zagrożenie atakami terrorystycznymi wzdłuż szlaków komunikacyjnych wymusza ograniczenia w użyciu konwojów wojskowych. Gęstość dróg jest bardzo mała. Głównymi szlakami komunikacyjnymi są tranzytowe szosy łączące Uzbekistan z Pakistanem (przez przełęcz Salang, Kabul i Dżalalabad) i Turkmenistan z Pakistanem (przez Herat i Kandahar), a także szosa łącząca Kabul z Kandaharem i Kabul z Dżalalabadem. Pod względem stopnia motoryzacji Afganistan zajmuje jedno z ostatnich miejsc na świecie (2 samochody na 1000 mieszkańców – 1996 r.). Linii kolejowych brak, poza bocznicami kolejowymi o długości

⁶ Prezydent RP, na wniosek Rady Ministrów podpisał stosowne postanowienie w dniu 30 sierpnia 2006r. (M.P. Nr 59, poz.623).

⁷ Tamże.

10 km na granicznych stacjach przeładunkowych w Hajratanie i Torghundi. Duże znaczenie dla komunikacji wewnętrznej i zagranicznej ma transport lotniczy. W Kabulu i Kandaharze są międzynarodowe porty lotnicze, w 18 miejscowościach lotniska krajowe. Sąsiedzi to państwa w większości niestabilne lub niechętne operacji, na których wsparcie można liczyć jedynie w ograniczonym zakresie. W związku z powyższym wsparcie państwa gospodarza (HNS) jest praktyce minimalne [8].

Całokształt przygotowania systemu logistycznego SZ RP do realizacji zadań w operacji ISAF dla Zgrupowania Wschód został podzielony na zasadnicze cztery etapy obejmujące poszczególne przedsięwzięcia, których zrealizowanie zapewniło: określenie i podział zadań logistycznych, potrzeb i możliwości zabezpieczenia logistycznego, uzgodnienia i podpisania umów i kontraktów oraz przygotowania zapasów, a także przygotowanie personelu logistycznego do operacji ISAF.

Istotą etapu wstępnego było określenie potrzeb logistycznych oraz możliwości ich zabezpieczenia, a w tym: określenie składu komponentów logistycznych w procesie generacji sił, przeprowadzenie rekonesansu rejonu operacji oraz zebranie dotychczasowych doświadczeń z misji PKW, określenie możliwości zawarcia kontraktów w zakresie realizacji zabezpieczenia logistycznego na obszarze operacji, generacja potrzeb w zakresie zabezpieczenia logistycznego realizowanego poprzez umowy i kontrakty oraz dostawy z kraju, opracowanie zadań szczegółowych dla narodowych struktur logistycznych PKW ISAF.

Organizowanie PKW Afganistan potwierdziło zasadę, że polskie kontyngenty wojskowe wydzielane do misji poza granicami kraju są to formowane od nowa jednostki w celu osiągnięcia wymagań uznanych za standardy NATO. Dotyczy to zarówno opracowania nowej struktury opartej na etapie przystosowanym do stawianych przed PKW zadań, jak również na zgromadzeniu i urzutowaniu zgodnie z wymogami zawartymi w SOP (Standardowa Procedura Operacyjna w armiach NATO określająca zasady działania taktycznego i logistycznego w określonych operacjach) środków bojowych i materiałowych. Zgodnie z dyrektywą dowództwa operacyjnego NATO (JFC Brunssum), Polska jako kraj wydzielający siły w ramach operacji ISAF musiała zapewnić następujące zabezpieczenie logistyczne dla swoich jednostek [8]:

- wyposażenie indywidualne – Wład;
- zasadnicze uzbrojenie i sprzęt wojskowy – Wład (oprócz użyczonych pojazdów HUMMER);
- środki bojowe i materiałowe oraz części zamienne (oprócz części do pojazdów HUMMER);
- środki łączności;
- zabezpieczenie techniczne dla narodowego Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego – Wład.

W ramach rekonesansu stwierdzono, że w rejonie stacjonowania PKW możliwe są trzy filary wsparcia logistycznego:

- narodowy system zaopatrywania wspierany przez 10 BLog;
- wspólny, czyli polsko amerykański bazujący na ACSA i porozumieniu wykonawczym, gdzie wsparcie PKW realizowane jest przez stronę amerykańską, np. kontraktora cywilnego KBR - Kellog Brown and Roots;
- kontrakty lokalne.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego opracowano w DWLąd i P-4 SGWP koncepcję zabezpieczenia logistycznego oraz w Dowództwie Operacyjnym - Plan Działania dla PKW ISAF, które zakładały:

1. Wsparcie i zabezpieczenie sił narodowych, działających w ramach PKW Afganistan należy do odpowiedzialności narodowej.
2. Zadania zabezpieczenia logistycznego realizowane będą etatowymi siłami środkami PKW, z wykorzystaniem zgromadzonych zapasów środków zaopatrzenia. Ciągłość zaopatrywania w systemie narodowym, będzie zapewniona przez 10 BLog i 6 RBM.
3. Zabezpieczenie logistyczne Polskiej Grupy Bojowej (batalion manewrowy) będzie się odbywało z posiadanych w rejonie operacji zapasów narodowych i pozyskiwanych od strony amerykańskiej na podstawie umowy ACSA oraz na bazie kontraktorów lokalnych.
4. Zaopatrywanie w pozostałe tśm realizowane będzie poprzez NSE zgodnie z zasadami o prowadzeniu gospodarki materiałowej w PKW.
5. Zakłada się samowystarczalność PKW. Istnieje możliwość korzystania z ACSA oraz lokalnych dostawców zaopatrzenia i usług.
6. Siły i środki narodowe będą przemieszczone w rejonie operacyjnej odpowiedzialności wraz z siłami i środkami zapewniającymi odpowiednie zabezpieczenie logistyczne.
7. Jednostki sił koalicyjnych w swoim składzie będą posiadały siły i środki zapewniające utrzymanie UiSW, opiekę medyczną oraz zaopatrzenie wspierane przez stronę amerykańską według amerykańskich klas zaopatrzenia.
8. Jednostki sił koalicyjnych muszą posiadać wymagane środki transportu. W przypadku wystąpienia braków będą one zabezpieczane w ramach kontraktów KBR.
9. Dowódca NSE planuje i koordynuje realizację wsparcia logistycznych w ramach PKW, podlega on bezpośrednio dowódcy PKW.

Przygotowanie logistyczne PKW Afganistan nie byłoby możliwe do zrealizowania bez logistycznego wsparcia przez Siły Zbrojne USA, które pełnią rolę państwa wiodącego podczas operacji ISAF. Niezmiernie istotne w przygotowaniu koncepcji wsparcia logistycznego PKW Afganistan okazało się porozumienia międzynarodowe ACSA.

Warunki przedstawione przez stronę polską obejmowały powszechnie stosowane środki zaopatrzenia wg klasyfikacji amerykańskiej:

- klasa I (żywność i woda);
- klasa III (olej napędowy, benzyna, paliwa lotnicze);
- klasa IV (materiały konstrukcyjne);
- klasa V (materiały wybuchowe i pirotechniczne);
- klasa VIII (zaopatrzenie medyczne), które wymagało największych nakładów finansowych [2].

Umowa obejmowała wymienione klasy zaopatrzenia, natomiast rzeczywiste wsparcie strony amerykańskiej wykraczało poza wymienione 5 klas, ponieważ dodatkowo dostarczane były środki materiałowe w klasie IX (części zamienne – w zakresie sprzętu amerykańskiego) oraz transport strategiczny [9]. Ponadto, zgodnie z porozumieniem technicznym podpisanym 12.01.2007r., strona polska oficjalnie złożyła zapotrzebowanie do USCENTOM na wsparcie zabezpieczenia logistycznego dla 4 baz obejmujące między innymi: zabezpieczenie dostaw kl. I wraz z magazynowaniem 15 DOS, Zabezpieczenie w świeżą żywność 15 DOS, kontenery mieszkalne, rozbudowa i wyposażenie baz w sprzęt mieszkalny biurowy, w tym w klimatyzatory i dostęp do zasilania 220V, materiały

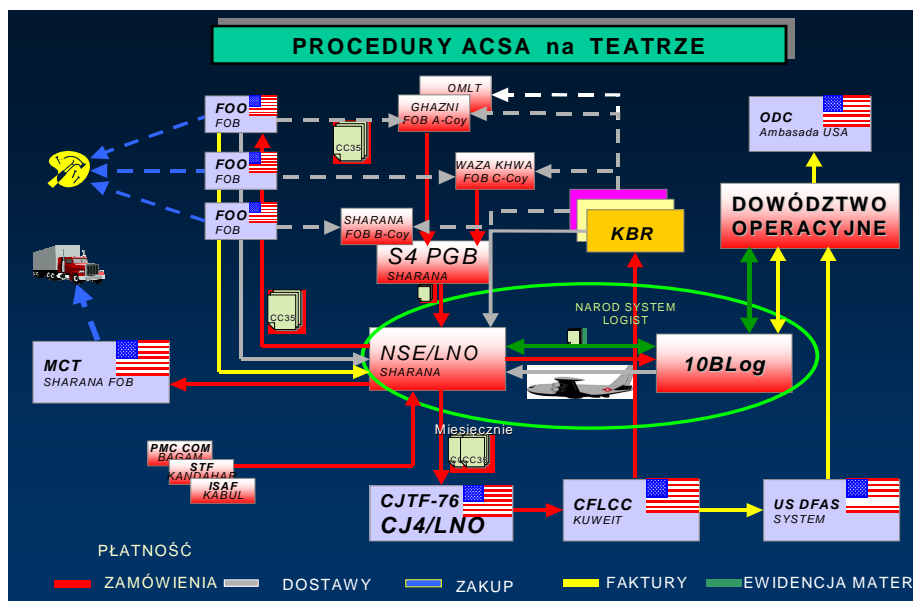

budowlane, usługi socjalne i KO, rozbudowa i wyposażenie baz, dostęp do miejsc magazynowych, postojów i napraw sprzętu, dostęp do łączności niejawnej, sprzęt bojowy z uzbrojeniem i środkami łączności, paliwo w tym jego magazynowanie, elementy ochrony bazy, dostęp do warsztatów remontowych i inne [8]. W koncepcji zabezpieczenia logistycznego określono następujące wymagania w zakresie realizacji zaopatrzenia i usług:

1. **Klasa I** (żywność, woda). Na czas przegrupowania zabezpieczono 3 racje należności „S” oraz wodę butelkowaną w ilości 3 l. W rejonie operacji zapasy żywności utrzymywano na 30 dni, w tym min ilość 15 dni żywności zabieranej z kraju (10 racji „S” i 5 racji dziennych należności „WS”). Pozostałe 15 dni zabezpieczano w oparciu o suche racje żywnościowe MRE (*Meal Ready to Eat*) w ramach złożonych zapotrzebowań do strony amerykańskiej. Zapas wody butelkowanej utrzymywano na 30 dni, przy należności dziennej na osobę 5 litrów. Dostawy wody realizowano przez kontraktorów w ramach umowy ACSA. Świeżą żywność zabezpieczano przez kontraktorów, w ramach umowy ACSA. W zespołach bojowych utrzymywano zapasy racji żywnościowych zapewniające samowystarczalność na 21 dni (z tego 7 DOS racji polskich). Przygotowanie posiłków w bazach WAZI KHWA i GHAZNI realizowano przez polskich i amerykańskich kucharzy (w ilości proporcjonalnej do stanu żywnionych żołnierzy obu państw) – w oparciu o istniejącą infrastrukturę żywnościową SZ USA (stołówki, zaplecze kuchenne i wyposażenie) oraz dostawy świeżej żywności realizowane przez kontraktora amerykańskiego.
2. **Klasa II** (umundurowanie, wyposażenie indywidualne oraz zaopatrzenie medyczne). Utrzymywano minimalne zapasy na okres 30 dni i fundusz wymienny w ilości jednego kompletu umundurowania. Usługi kąpielowe i pralnicze PKW były realizowane przez państwo wiodące w ramach kontraktów. Odtwarzanie zapasów klasy II realizuje się transportem powietrznym z kraju w ramach odpowiedzialności narodowej.
3. **Klasa III** (materiały pędne i smary) w rejonie operacji zaopatrywano na podstawie złożonych zapotrzebowań w ON i BS poprzez państwo wiodące. W rejonie stacjonowania przygotowano punkt tankowania pojazdów i magazynowania paliw z wyliczeniem zapasów na 30 dni, z tego 20 dni w dyspozycji PKW i 10 dni jako zapas operacyjny dowódcy ISAF. Środki smarne do UiSW utrzymywano w ilości zapewniającej funkcjonowanie UiSW na okres 90 dni w ramach odpowiedzialności narodowej.
4. **Klasa IV** - materiały konstrukcyjne i fortyfikacyjne zabezpieczano przez państwo wiodące na podstawie doraźnych zapotrzebowań lub w ramach kontraktów wg potrzeb i możliwości PKW.
5. **Klasa V** (środki bojowe). Zabezpieczenie realizowano w ramach odpowiedzialności narodowej. Zapas amunicji w rejonie operacji zgromadzono w ilości zapewniającej samowystarczalność PKW na 60 dni (granatów ręcznych na 90 dni). W kraju utrzymywano zapas 15 dniowy w gotowości do przetrzutu. Zapasy środków minersko-zaporowych i OPBMR utrzymywano w ilościach i na zasadach określonych przez dowódcę PKW.
Zabezpieczenie techniczne PKW Afganistan realizowano według następujących zasad:
  1. Zapasy technicznych środków materiałowych (tśm) dla polskiego uzbrojenia i sprzętu utrzymywano na okres 90 dni.
  2. Dla samochodów terenowo-osobowych wysokiej mobilności zaopatrzenie w tśm realizowano w ramach serwisu gwarancyjnego (KTO „Rosomak”).

3. UiSW przed wydzieleniem do misji poddawano najwyższej obsłudze okresowej oraz badaniom technicznym.
4. Pojazdy zabezpieczenia technicznego wyposażano w zapas materiałów i narzędzi do remontów i obsługiwań technicznych.
5. Dla sprzętu będącego na gwarancji zapewniano realizację obsługiwań technicznych, przeglądów gwarancyjnych oraz remontów gwarancyjnych i bieżących w rejonie operacji poprzez wykwalifikowany personel techniczny lub serwis producenta.
6. Obsługiwanie techniczne oraz naprawy bieżące pozostałego sprzętu realizowano posiadanymi siłami i środkami.
7. Obsługiwanie i naprawę sprzętu użyczonego przez USA (HMMWV) realizowano poprzez zespoły remontowe SZ USA, zgodnie z zapotrzebowaniami złożonymi w systemie ACSA i wg ustaleń z CJ4/ CJTF-76 w rejonie operacji.
8. Ewakuację techniczną niesprawnego UiSW, którego naprawa w rejonie misji była niemożliwa, realizowano transportem powietrznym lub morskim do kraju.

Jak już wspomniano, w ramach porozumienia ACSA strona polska korzysta z usług świadczonych przez stronę amerykańską w zakresie: żywienia, zaopatrzenie w paliwo, częściowo zakwaterowania, użyczenie UiSW, transportu strategicznego oraz powietrznego i drogowego w rejonie operacji (rys. 4).

Rys. 4. System zaopatrywania PKW Afganistan w systemie ACSA

Źródło: Opracowanie J-4 DO

Legenda:
 PGB – Polska Grupa Bojowa
 MCT – Zespół Koordynacji Transportu
 FOO – Terenowy oficer ds. zakupów

Procedura realizacji zabezpieczenia logistycznego w przedstawionym systemie jest następująca: FOB (Forward Operation Base) składa zapotrzebowanie na usługi i materiały do S4 batalionu, który dokonuje weryfikacji, zestawienia i przesyła do NSE.

2. NSE sporządza zestawienie wg. klas zaopatrzenia i przesyła raz w miesiącu do POC (oficer kontaktowy) CJ4.
3. CJTF-76 dokonuje weryfikacji i przesyła do CFLCC (Kuwejt), które podpisuje odpowiedni kontrakt na wykonanie usługi/zakup materiału z kontraktorem (np. KBR).
4. NSE zgodnie z „Zasadami ...”[6] wprowadza materiał lub usługę na ewidencję ilościowo-wartościową za PKW.
5. 10BLog dokonuje obrotu materiałowego zgodnie z „Zasadami...”[6], w celu potwierdzenia odsyła do NSE, potwierdzone dokumenty przesyła do Dowództwa Operacyjnego.
6. DO SZ dokonuje płatności za usługi na rzecz PKW oraz za wydatki osobowe żołnierzy.
7. W zakresie zapotrzebowania transportu drogowego na teatrze, NSE przesyła zapotrzebowanie do MCT (Zespołu Koordynacji Transportu) w FOB Sharana.
8. W zakresie zakupów usług/materiałów na rynku lokalnym, zapotrzebowanie zostaje zgłaszane do FOO (terenowego oficera ds. zakupów), który dokonuje zakupu na rynku lokalnym. System dowozu zaopatrzenia jest oparty na transporcie lokalnego kontraktora który dostarcza wszystkie klasy zaopatrzenia (oprócz kl. IX USA) z bazy Sharana do FOB. Należy zaznaczyć, iż podczas operacji ISAF posługujemy się dwoma nomenklaturami klas zaopatrzenia, gdyż w systemie narodowym stosujemy pięć klas, a w układzie koalicyjnym 10 klas (według klasyfikacji USA). Sytuację taką dopuszczają zawarte uzgodnienia standaryzacyjne NATO (STANAG 2961), które zezwalają na odrębność narodową w klasyfikacji środków zaopatrzenia poprzez zgłoszenie zmian do MAS (Military Agency for Standardization – Wojskowe Biuro Normalizacji NATO).

Głównym elementem w ogniwie kierowania logistyką PKW Afganistan jest NSE. Struktura NSE jest dostosowana do wykonywanych zadań. Poszczególne sekcje: finansowa, materiałowa, techniczna, planowania, transportowa, prowadzą gospodarkę finansową oraz materiałową PKW Afganistan. Pododdziały logistyczne NSE (plutony zaopatrzenia i remontowy) odpowiadają za prowadzenie magazynów NSE i wykonywanie obsługi i napraw UiSW oraz dystrybucję i ekspedycję środków zaopatrzenia do pododdziałów PKW. Ponadto w składzie NSE funkcjonuje Wysunięta Grupa Wsparcia Logistycznego, która jest rozmieszczona w BAF BAGRAM i jest odpowiedzialna za przyjęcie i przekazanie do wyznaczonych baz, odpowiedniej ilości zapasów środków materiałowych i sprzętu oraz personelu przemieszczanego z kraju transportem lotniczym, jak również prowadzenia gospodarki materiałowej i zabezpieczenia personelu PKW (dowództwo) rozmieszczonego w Bagram.

Bardzo ważnym problemem jest finansowanie PKW wykonującego zadania poza granicami kraju. Koszty te obejmują wydatki rzeczowe i osobowe. Dowódca OG (10BLog) przyjmuje na zaopatrzenie finansowe PKW w zakresie wydatków rzeczowych dokonywanych w kraju i poza jego granicami lub w zakresie wydatków osobowych, finansowanych z budżetu dysponenta wyższego stopnia (dysponenta II stopnia lub dysponenta głównego). 10 BLog prowadzi gospodarkę finansową dla PKW w ramach posiadanego na ten cel planu wydatków. Środki finansowe na zakup towarów i usług poza granicami kraju przekazuje do realizacji dowódcy NSE Dowództwo Operacyjne SZ.

W celu realizacji zadań z zakresu gospodarki finansowej i materiałowej, NSE w swojej strukturze posiada wydzieloną sekcję finansową.

Istotnym elementem organizacji systemu zabezpieczenia logistycznego PKW jest proces odtwarzania gotowości bojowej po zakończeniu misji, który dotyczy realizacji następujących przedsięwzięć dla pododdziału po powrocie do kraju:

- przeprowadzenie badań lekarskich;
- rozliczenie sprzętu dodatkowego przydzielonego do wykonania zadania operacyjnego;
- przekazanie niesprawnego sprzętu do zakładów remontowych;
- wykonanie konserwacji sprzętu sprawnego;
- rozliczenie gospodarki materiałowej w 10 BLog;
- wykorzystanie urlopów.

3. PROBLEMY ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO PKW AFGANISTAN W ŚWIETLE BADAŃ WŁASNYCH

Na podstawie analizy materiałów dotyczących realizacji zabezpieczenia logistycznego PKW Afganistan oraz badań własnych polegających na przeprowadzeniu wywiadów eksperckich z osobami, które były odpowiedzialne za organizację i realizację omawianych przedsięwzięć [8], zaprezentowano wnioski, które dotyczą procesu planowania operacji, oceny zmian jakościowych w indywidualnym wyposażeniu żołnierzy oraz sprzęcie wojskowym, systemu organizacji zabezpieczenia logistycznego i związanych z tym potrzeb modyfikacji.

W okresie przygotowawczym zaobserwowano brak koordynacji oraz pełnej wiedzy, co do złożonych zapotrzebowań w systemie ACSA. Powodowało to dublowanie podjętych lub też nie uwzględnianie wcześniej złożonych zapotrzebowań do strony amerykańskiej. Spowodowało to również występowanie pewnych braków w zaopatrzeniu w okresie początkowym misji, szczególnie dotyczyło to sprzętu transportowego i usług transportowych oraz wyposażenia biurowego i sprzętu łączności. Dlatego też rekomenduje się, aby w okresie przygotowawczym w skład grupy przygotowawczej wysyłanej na teatr działań wchodziły osoby które dokonywały rekonesansu teatru działań, generowały oraz składały potrzeby w zakresie zabezpieczenia logistycznego (Iwsp SZ, DO, DWŁąd). W przyszłości priorytet w działaniu grup przygotowawczych należy położyć na główne elementy ugrupowania i tam rozmieszczać trzon grupy przygotowawczej oraz ustanowić zespół łącznikowy tej grupy przy organie zaopatrującym na teatrze działań.

Przyjęte struktury organizacyjne w obszarze zabezpieczenia logistycznego nie w pełni spełniły oczekiwania. Przy dowództwie PKW w Bagram usytuowano Wysuniętą Grupę Wsparcia Logistycznego (WGWL) jako element Narodowego Elementu Zaopatrywania (NSE), której skład i możliwości odbiegały od potrzeb w zakresie jednoczesnego bycia Oddziałem Gospodarczym oraz pełnienia roli wspomagającego dowódcę PKW w zakresie planowania logistycznego. W związku z brakiem logistycznej komórki sytuacja ta była konfliktogenna, gdyż WGWL często była utożsamiana przez dowódcę PKW jako element do zarządzania zasobami narodowymi teatru, natomiast rola dowództwa NSE była marginalizowana. W związku z powyższym zaistniała potrzeba utworzenia logistycznej komórki planistycznej w Dowództwie PKW, która w jego imieniu będzie formułowała zadania logistyczne i monitorowała ich wykonanie.

Ponadto, zarządzanie zasobami NSE na teatrze wymaga pilnego zautomatyzowania systemu zabezpieczenia logistycznego. Obecnie znaczna ilość i różnorodność zgromadzonych na teatrze środków materiałowo – technicznych oraz środków bojowych bez kompatybilnego z NATO automatycznego systemu przetwarzania danych powoduje znaczne spowolnienie działania systemu zabezpieczenia logistycznego.

Głównym problemem w zakresie wyposażenia specjalnego sprzętu logistycznego był brak opancerzenia jednostek transportowych (samochody ciężarowe marki Jelcz i Star, cysterny) w okresie przygotowania do misji. W związku z czym jednostki logistyczne nie posiadały w praktyce zdolności transportowych, a do zabezpieczenia pododdziałów bojowych trzeba było posiłkować się sprzętem USA w ramach ACSA. Dodatkowo, w pierwszym okresie misji podczas przyjmowania kontenerów z portu do bazy Sharana odczuwalny był brak własnego sprzętu przeładunkowego do podnoszenia kontenerów. Podnośniki widłowe LUNA zostały przetransportowane w okresie późniejszym, a ich wykorzystanie było ograniczone ze względu na konieczną dostępność do boku kontenera aby go podnieść. Najlepszym rozwiązaniem byłoby zaplanowanie do etatu NSE podnośnika, który ma możliwość uchwytu kontenera od góry typu „REACH”. Doświadczenia i zmian PKW nasuwają również wnioski odnośnie ich doposażenia w sprzęt typu SKYTRACK – z wysuwającym ramieniem do załadunku na samoloty. Innym ważnym problemem w zakresie samowystarczalności transportowej jest brak własnych środków transportu lotniczego w etacie PKW, w szczególności do zabezpieczenia przerzutu środków materiałowych i sprzętu pomiędzy wysuniętymi bazami. Sprzęt ten ułatwiłby i skrócił czas realizacji dostaw zasobów logistycznych do pododdziałów [10]. Dodatkowo napotkano problemy z obsługą pojazdów KTO Rosomak i HUMMER w związku z ograniczonymi możliwościami bazy technicznej oraz faktem, że KTO Rosomak mogły być naprawiane wyłącznie przez serwis producenta, ze względu na istniejący okres pogwarancyjny [11].

Należy stwierdzić, że system zabezpieczenia materiałowego PKW działał prawidłowo i zgodnie z zasadami. Poziom usług socjalnych zabezpieczanych przez lokalnego kontraktora nie budził zastrzeżeń i nie wywierał negatywnego wpływu na wykonywanie zadań.

Do mankamentów w funkcjonowaniu zabezpieczenia materiałowego należy zaliczono [8]:

- długi czasookres obiegu dokumentów stanowiących podstawę do obciążenia mieniem NSE oraz podległych pod względem zabezpieczenia PKW;
- skomplikowane przepisy dotyczące rozliczania łusek i opakowań po amunicji zużytej na strzelaniach i działaniach bojowych, w tym konieczność rozliczania środków bojowych zgodnie z partiami co generuje zbędne czynności biurokratyczne;
- skomplikowane i czasochłonne procedury prowadzenia szkód w mieniu wojskowym nie przystające do warunków ich powstawania podczas operacji.

Po doświadczeniach uzyskanych podczas operacji w Iraku oraz rekonesansu w rejon rozmieszczenia PKW Afganistan, wprowadzono szereg udoskonaleń w wyposażeniu indywidualnym żołnierzy, takich jak:

- ubrania ochronne Goretex i ocieplacze Windstoper;
- kamizelki kuloodporne z dodatkowymi płytami;
- hełmy kompozytowe;

- szelki taktyczne, camelbagi, ubrania puchowe;
- namioty dwuosobowe, kuchenki wielopalnikowe
- odzież ochronna, GPS, noktowizory
- indywidualne filtry wody.

4. PODSUMOWANIE

Szybkość zmian i uwarunkowań zachodzących w Siłach Zbrojnych i ich otoczeniu, mających wpływ na kształt współczesnej logistyki wojskowej, wymaga ciągłego dostosowywania jej do aktualnych potrzeb, tak aby można na właściwym poziomie realizować zadania zabezpieczenia logistycznego wojsk operacyjnych. Obok podstawowych wskaźników logistycznych, jakim jest przepływ środków materiałowych, należy mieć na uwadze również aspekt czasu reakcji na zapotrzebowanie z pola walki [12]. Potrzeby wojsk operacyjnych na współczesnym polu walki, a w szczególności wojsk realizujących zadania poza granicami kraju są coraz większe i kosztowniejsze, w związku z tym należy zwrócić uwagę nie tylko na przepływ środków, ale również na ich jakość, właściwą obsługę wojsk oraz przepływ informacji logistycznych [13].

Zabezpieczenie logistyczne polskich żołnierzy biorących udział w PKW Afganistan było i jest dla służb logistycznych niezwykle trudnym zadaniem. Trudności te wynikają z wielu czynników, gdzie najważniejsze to: trudny teren i warunki klimatyczne operacji, brak infrastruktury HNS w rejonie operacji, krótki czas przygotowania i realizacji przedsięwzięć oraz konieczność szukania rozwiązań niestosowanych w dotychczasowych misjach. Dodatkowym elementem utrudniającym przedsięwzięcia planistyczne zabezpieczenia logistycznego PKW był w roku 2007 fakt nałożenia się na ten proces zmian reorganizacyjnych w systemie logistycznym SZ RP w tym likwidacji Pionu Logistyki wykonawczej DWŁąd oraz formowania Inspektoratu Wsparcia SZ, który przejmował zadania Centralnego Organu Logistycznego oraz funkcje gestorskie w obszarze logistyki.

Jak wynika z przedstawionego artykułu, wachlarz zadań realizowanych poprzez służby logistyczne w operacjach sojuszniczych jest bardzo szeroki. Dlatego też, żeby zadania te realizowane były w sposób właściwy i terminowy, niezbędny jest prawidłowy i ciągły przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi wykonawcami. Wzorem logistyki cywilnej, Raport 2020 stanowiący technologiczne uzupełnienie nowej strategii NATO (ANSC – Alliance's New Strategie Concept) oraz koncepcji reagowania tzw. Inicjatywy Zdolności Obronnych DCI (Defence Capabilites Initiative) i wyrażający ogólne tendencje kształtowania się światowej techniki i technologii wojskowej do 2020 roku, podkreśla się konieczność wprowadzenia najkorzystniejszej technologii logistycznej, jaką jest zasada dostaw dokładnie na czas (Just In Time), która kosztem informacji redukuje zasoby i zapasy logistyczne, gwarantując równie wysoką sprawność i skuteczność procesów operacyjnych [14].

Właściwie przyjęty model przepływu informacji, obiegu dokumentów materiałowych oraz prawidłowa realizacja bieżącej działalności gospodarczej PKW to jedne z ważniejszych elementów decydujących o jej prawidłowym funkcjonowaniu. Dlatego też, niezbędne staje się podtrzymanie potrzeb poszukiwania nowych rozwiązań organizacyjnych i technicznych zapewniających szybki przerzut z kraju, a następnie równie szybkie i wystarczające zaopatrywanie na miejscu sił wydzielonych do normalizacji sytuacji w zagrożonym regionie [15].

5. BIBLIOGRAFIA

- [1] Opcje wielonarodowego zabezpieczenia logistycznego - DD/4.9(A), Sztab Generalny WP, MON, Warszawa 2008.
- [2] Z. Kurasiński (red.), Zabezpieczenie logistyczne wojsk na szczeblu taktycznym w świetle doświadczeń wynikających z dotychczasowych konfliktów zbrojnych, cz. I. AON, Warszawa 2004.
- [3] Doktryna logistyczna wojsk lądowych - DD/4.2, Sztab Generalny WP, MON, Warszawa 2007.
- [4] K. Andrzejewski, Wnioski z operacji prowadzonych poza granicami kraju, PWL 2008, nr 3.
- [5] K. Kozaczuk, Narodowy Element Wsparcia w zabezpieczeniu logistycznym kontyngentu wojskowego, Przegląd Wojsk Lądowych 2003 nr 3.
- [6] Sztab Generalny WP, Zasady prowadzenia gospodarki materiałowej i finansowej w polskich kontyngentach wojskowych realizujących zadania poza granicami państwa, Rozkaz Nr 98/Log./IWsp SZ Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 29 stycznia 2008 r.
- [7] B. Balcerowicz, Polskie wojny, <http://www.ism.uw.edu.pl/userfiles/file/Instytut/publikacje/e-biblioteka/POLSKIE%20WOJNY.doc>, 01.10.2009.
- [8] R. Szczepiński, System zabezpieczenia logistycznego w operacjach sojuszniczych. WSOWL, Praca magisterska, Wrocław 2010.
- [9] W. Biernikowicz, R. Milewski, T. Smal, Transport wojskowy w operacjach poza granicami kraju. WSOWL, Wrocław 2010.
- [10] W. Biernikowicz, Transport wojskowy wobec wyzwań współczesnego pola walki na przykładzie misji w Afganistanie, Zeszyty Naukowe WSO WL 2010 nr 4.
- [11] T. Jałowicz, Dylematy zabezpieczenia technicznego polskiego kontyngentu wojskowego w Afganistanie, WSO WL 2011, nr 1.
- [12] Smal T., Stankiewicz G., Czas reakcji logistycznej w systemie zabezpieczenia logistycznego Polskich Kontyngentów Wojskowych (PKW). Wybrane Zagadnienia Logistyki Stosowanej, Polska Akademia Nauk - Komitet Transportu 2008 nr 5.
- [13] T. Smal (redakcja), Zabezpieczenie logistyczne PKW w operacjach poza granicami kraju. Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki, Wrocław 2007.
- [14] K. Ficoń, Współczesna logistyka wojskowa, Koszalin 2001.
- [15] E. Kostrzevska, Trudna stabilizacja, Zeszyty Naukowe AON 2004, nr 2.